

8-6-1974

CGC Nº
00406 504/1000-06

Conselho Brasileiro de Esperanto

BRÁSÍLIA - DISTRITO FEDERAL

PRESIDÊNCIA

Rua Galeão Carvalhal, 31 - AP. 73

Telefone 4-8033

11.100 - Santos (SP)

SECRETARIA

Caixa Postal 07 - 1055

Telefone 42-9090

70.000 - Brasília (DF)

Nº 10 = NOVEMBRO DE 1.975

BOLETIM INFORMATIVO

Redação: - MARIA ALMADA

O ESPERANTO NO BRASIL

Continuação do ensaio histórico compilado por Nelson P. de Souza.

I-PRIMEIROS TEMPOS (até o ano de 1906)

(Prefácio escrito por A. Caetano Coutinho para o livro "Esperanto-Modelo", de Ismael Gomes Braga, em novembro de 1938)

E' no "Adresaro XVII", que traz os adeptos inscritos de outubro de 1895 a janeiro de 1897, que aparece a primeira localidade brasileira - Porto Alegre (RS). Dele' consta, sob o nº 3846, o nome de Arno Phillip, redator do "Deutsche Zeitung". E' esse jornalista que o Sr. Hernani Mendes, em seu artigo "Esperanto, seus progressos no Brasil", no número de dezembro de 1906 da re-

vista "Renascença", diz já ter, em 1894, escrito favoravelmente sobre o - Esperanto, predizendo-lhe o sucesso.

Em substituição à primeira gazeta esperantista - "La Esperantisto", dirigida pelo autor da língua, e que circulou de setembro de 1898' a agosto de 1895, surgiu na Suécia o órgão mensal "Lingvo Internacia", editado pelo Klubo Esperantista de Upsala, a começar de Dezembro de 1895. O número de janeiro de 1897 enumera entre seus assinantes, em 1896, F.V. Lorenz, que, vindo da Europa, fixara residência na colônia de São Feliciano, Rio Grande do Sul, "L.I." de outubro de 1897 inclui como "abonanto" F.P. Machado Reis, de Santos, Estado de São

Paulo; e em seu número de dezembro de 1898 insere - uma comunicação do "samideano K.Ostanievič, que arrola, entre as pessoas' que responderam a um questionário seu, nesse ano, F.V.Lorenz, A.Riegl e T. da Silva, todos de São Feliciano.

Nada mais consta, parece, sobre o Esperanto no Brasil, ao fim de um decênio após o aparecimento da primeira brochura do Dr. Zamenhof. Pelo pouco que se sabe, foi o Sr. Francisco Valdomiro Lorenz, esperantista de la unuaj horoj", já tendo publicado, na Europa, em 1890, o "Plena Lernolibro de la lingvo Esperanto por Bohemoj", o primeiro a captar adeptos, no Rio Grande do Sul.

Todavia, pode dizer-se, foi só a campanha organizada, inteligente e tenaz, feita na França pelo marquês Louis de Beaufront e seu círculo de colaboradores, que criaram, em janeiro de 1898, a "Société pour la propagation de l'Esperanto" e seu órgão "L'Esperantiste", que se fez entre nós propaganda, tímida e mansa como o "fio de água viva" da poesia de Alberto de Oliveira, "gotear de lisins de' esconsa pedra".

No fascículo 769, de 15 de abril de 1898, da "Revista Brasileira", dirigida por José Veríssimo publicou Medeiros e Albuquerque magnífico artigo intitulado "Uma língua internacional- Esperanto."

Tratou das línguas internacionais e universais, em geral, analisando ligeiramente alguns projetos, como o do padre Sotos Ochando, o "Sol resoldomido", de Sudre, o Vopapuk, o Latim simplificado, e afinal o Esperanto, do qual deu a gramática, os principais afixos, etc. Escreveu as linhas finais em Esperanto, concluindo por aconselhar a seus leitores a aquisição do "Manuel de Beaufront" e de sua tradução portuguesa, feita por J.H.Ferreira.

Medeiros e Albuquerque foi um benemérito da propaganda, tendo realizado mais tarde diversas conferências, e conseguiu, em 1906, que fosse o Esperanto considerado - linguagem clara para a correspondência no telégrafo Nacional.

- Continua. -

BRASÍLIA (DF)-

Laŭ Cseh Metodo, instruitaj de nia ĝenerala Sekretario Nelson Pereira de Souza, esperantigis 20 personoj logantaj en nia ĉefurbo. Gratulon al gelernintoj kaj instruistoj!

VOLTA REDONDA (RJ) -

Nia samideano Antonio de Souza Barbosa informis, ke de la 4-a ĝis la 11-a de oktobro pasinta, okazis en V. Redonda la XII Spiritista Semajno ĉe la Unio Komunuma Spiritista, kiun partoprenis, inter aliaj, nia vicprezidanto ingeniero Alberto Flores kaj Prof-ro Herminio Corrêa de Miranda, kiuj faris belegajn prelegojn.

===== x =====

SALVADOR (BA)- S-ano Jose Saraiva Matos, unu el la fondintoj de nia BKE, nun nia vicprezidanto pri la fako "TURISMO" en Salvador, estas unu el niaj plej klopodemaj kaj laboremaj kunhelpantoj.

Li komunikigis kun la loka turisma agentejo "BAHIATURSA", kaj

trovis en s-ro Ubaldo M. Porto Filho, asesoro de la Organizo, bonan kaj kompreneman helpanton. Ni ricevis de tiu agentejo kolorigitan informilon "VIVERBAHIA", kiu aperigas informojn pri belegaj regionoj de nia vasta lando. Ni deziras sukceson.

S-ano Saraiva ankaŭ gvidas Esperanto-kurson en la Esperanto-Asocio de Salvador, kaj klopodas utiligi nian lingvon en turismo. Kiu deziros viziti la ĉarman urbon Salvador kaj ĝiajn famajn plaĝojn - "Itapoã", "Jardim de Alah", k.a., volu sin turni al BAHIA TUR kaj estos kontenta. Salvador, unu el la historiaj urboj de Brazilo kun siaj "jajá-oj", "kindin-oj", kokossuko kaj sono de birimbaŭoj" allogas ĉiujn. Iru tien!

SOROCABA (SP)- La loka gazeto "Cruzeiro do Sul" raportis pri esperanta movado tra la mondo, precipe per elsendoj pere de radio farata de nia vicprezidanto Manoel B. Garcia.

BARRA MANSA (RJ.) - Samideanino Denise A. Deslandes, indega kunlaborantino de la loka gazeto "O Lider", aperigis tre interesan artikolon "Unesco e o Esperanto"; kie ŝi pritraktas la valoron de Esperanto, Inter aliaj novaĵoj ŝi asertas, ke en Pollando jam ekzistas ŝipo "Esperanto" kaj Zamenhof". La plej nova sukseco de Esperanto estas ke nova aviadilo de LOT nomiĝas "Esperanto", kaj krom la anglaŭfranca kaj pola lingvoj troviĝas la internacia en la instruado.

Pere de siaj artikoloj S-ino Deslandes estas antaŭpreparanta tere non al Esperanto-kurso okazonta deposed marto 1976-a. - La gazeto aperigas tre interesajn kvarvesaĵojn, el kiuj ni elektis la jenan:

" Não pretendemos divulgar teus recursos a ninguém, nem se deve revelar as misérias que se tem".

Milton Rangel

CAÇAPAVA (SP.) -

Nia vicprezidanto Silva Velho informas, ke en la progresema urbo Taubaté, em la sidejo de Centro Espirita Irmão Tomaz" li instruas Esperanton al 15 gelernantoj.

S-ano Silva Velho akurate verkas artikolojn pri la esperantamovado por la gazetoj de Caçapava.

Samtempe s-ano juvenal Tavares da Silva gvidas similan kurson en la "Ginásio Municipal de Aplicação Profª. José Ezequiel de Souza".

Neregule, sed senĉese, s-ano Astérico Braga instruas Esperanton al 100 gelermantoj de Publika Lernejo de Caçapava.

Gratulojn al niaj laboremaj samideanoj!

S. LEOPOLDO (RS.)

S-no Carlos H. Dionísio gvidas specialan Esperanto-Kurson al Bahaa Junularo. Gratulon!

ILHEUS (BA)- Interesan leteron sendis al nia - BKE s-ano Eléus Leonardo de Sá, en kiu li klare elmontras sian simpatian al Esperanto. Lia priokupiĝo pri la movado estas profunda kaj - lia kapablo por kunlaborado kaj helpo al ĝi estas necesa.

Interalie li diras! "La esperantistoj, kiuj ne partoprenas nian movadon estas kaŝitaj kaj pro tio nekonataj. La - kursoj ekzistantaj ĉie konstante faras novajn gesamideanojn. Tiamaniere la esperanta movado gigantigas kaj akiras fidon inter laikoj, kiuj komencas rigardi nin - kiel verajn heroldojn. Tiu kondiĉo kontentigas nin kaj samtempe kuragigas nin daŭrigi nian laboron."

Vi pravas estimata samideano! Venu al ni! Helpu nin ia ajn maniere!

NITEROI (RJ.)- La prezidanto de Esperanto-Societo de Niteroi, D-ro Joaquim do Couto, bonvole sendis al ni prospekton pri la antikva urbo

Rio de Janeiro: "Esperanto eldono kun la kunlaboro - de Brazilia Esperanto-Ligo, okaze de la 19-a - Brazilia Kongreso de Esperanto kaj de la 4-a Jarcento de la urbo en 1965". Tre bela memorajo. Dankegon!

PARAIBA DO SUL (RJ.)- Nia vicprezidanto Luiz Alberto de Oliveira Coelho, sciigis nin, ke li organizas Esperanto-kurson ĉe la loka Spiritista Crupo. Li - nur bedaŭras, ke la interesatoj estas ankoraŭ malmultnombraj, tamen por la movado ĉiu unuopulo estas grava. - Kurage, antaŭen, kara samideano! Ni dankas - la afablajn vortojn rilate nian bultenon

BARRA DO GARÇAS - (MT)- La prezidanto de la Brazilia Junulara Organizo-BEJO, - samideano Ciro de Freitas, nuntempe troviĝanta en Barra do Garças, el kie li sendis kuragigan leteron kaj la gazeton "Atividade", kiu aperigis bonegan artikolon pri la lingvo Esperanto, propagandas sukcese por nia movado.

S-ro Melchiades Mota, de la kadro de tiu gazeto verkis tre interesan artikolon pri Esperanto.

S-ano Ciro Organizis

kurson, kiu bonege impresis kaj la tuta urbo eks-cias nuntempe kio estas Esperanto.

Ni dankas la kuraĝi-gan klopodon de nia juna samideano kaj ni sātus vi-di em niaj vicoj s-ron Melchiades Mota, kies ta-lento kaj kapablo multe helpus nin.

S. SEBASTIÃO DO CAÍ (RS)-

Nia samideano G.O. Vaske, por kunlabori kaj solvi-virinajn problemonj, sendis al ni interesan scien-can kunlaboraĵon. Laŭ lia letero, D-ro C. Coutinho testas jam dum dek jaroj iun medikamenton, kiu helpas la malfacilan vivon de la virinoj.

Estas vere necese eltrovi helpilojn nun, kiam la virinoj emancipigās kaj prenas sur sin la respondecam egalrajtecon.

PORTO ALEGRE (RS)- La gazeto "Folha da Tarde" el ĉi tiu urbo anoncis la komencon de Esperanto-kurso en la Esperantista Societo de Porto Alegre, gvidota de Prof-ro Egon Breitenbach.

Ni deziras plenan sukceson.

TRA BRAZILIO

SAN-PAŬLO (SP.-

Nia vicprezidanto - Gilberto F. Bartholomeu organizis ekskurson al Campinas (SP) por viziti la faman parkon " Ta-quaral ", kiun partoprenis 26 personoj (de 15 ĝis 85 jaraĝaj).

=====x=====

Nia vicprezidentino Elvira Fontes konstante kunlaboras em la grava gazeto "Diário Popular". En ŝia artikolo de la monato oktobro ŝi skribis pri la grava rolo de la virinoj en la vivo de zamenhof, sekve en esperanta movado. La artikolo o-maĝas la jaron de la Virinoj.

=====x=====

San-Paŭlo Esperanto Asocio Organizas literaturan konkurson, aljuĝas premiojn al plej interesaj verkoj kies temo estas " Esperanto kaj interkomunikado ", kiuj estos klasigitaj em du kategoriojn:

A - Skribite Esperante

B - Skribite Portugale
Pliaj detaloj estu petataj al S.P.E. Asocio. La boro liverota ĝis la 29. XI.

FALANDO ÀS SOMBRAS NA LBV

Hersila Valverde

Tal qual Jacob, ao seu Senhor servindo,
a porfiar na espera de Raquel,
eu vim também, mercê de um sonho lindo,
extravasar meu cálice de fel...

Mas se o pastor julgou seu sonho findo
e se encerrou em solidão cruel,
eu seguirei o Gôlgata subindo,
em luta contra a Torre de Babel.

Que importam dores, aflições, tristezas,
ingratidões, perfídias, tanto mal,
se a Lei é antes dar que receber,

se eu sou feliz, indene de torpesas
e a vitória do Bem será fatal?!
Esperanto...Legião...Alvorecer!..

KONTRIBUAĴOJ RICEVITAĴ

Ni kore dankas al la
jenaj kontribuantoj, kiuj
malavare helpas nian -
B.K.E.:

Prof.Laszlo Zinner...	200,
Ary Zamora.....	100,
Constancio P.Fonseca.	50,
Esdras Nascimento....	50,
Waldemar O.Brandão...	50,
Gerson M.Ribeiro.....	50,
Maria F.Valença.....	50,
Delane C.Bondrini....	50,
Regina C.T.Peixoto...	50,
Darcy M.Catalão.....	50,
Raquel R.Mateu.....	50,
Francisco R.Pereira..	50,
Vespasiano Trestini..	20,
Transportas	820,

Transporto....	820,
Walter A.Francini..	50,
Mauro Azevedo.....	50,
Lair A.Moreira.....	50,
Kruzejroj	970,

NOVA VICPREZIDANTO

Indikita de nia sekretario, estis nomumita nia vicprezidanto por la fako FILOSOFIO s-ano Délio Pereira de Souza.

Ni gratulas.

=====

A Associação Paulista de Esperanto-Rua Senador - Queiroz, 279 -5º -vende - bons livros de Esperanto.

CURSO DE ESPERANTO

SEGUNDA LIÇÃO

(continuação)

Prosseguindo o estudo da segunda categoria gramatical, isto é, dos nomes ou substantivos, que, como vimos, podem ser próprios ou comuns, devemos esclarecer que os nomes são denominados próprios quando indicam um único objeto, local ou ser que os fazem diferentes de todos os outros da mesma espécie (Paŭlo, Petro, Zamenhof, Parizo, Afriko, Atlantika Oceano). Os nomes familiares, pessoais e de localidades são geralmente usados na forma de sua língua original (Kalocsay, Marta, Kiew).

Os nomes de cidades - internacionalmente conhecidos são por vêzes especializados, consoante já dissemos (Londono, Parizo, Berlino, Romo), o - que acontece também com os nomes de pessoas (Andreo, Henriko, Francis - ko).

DO PLURAL

Forma-se o plural dos nomes com o acréscimo de um j:

Libro(líbrō)-livro;

Libroj(líbrōi)-livros.

-8-

Rozo(rôsō)-rosa;

Rozoj(rôsōi)-rosas.

Tablo(táblō)-mesa;

Tabloj(táblōi)-mesas.

Os nomes são sujeitos a muitas alterações, consoante veremos ao estudar os afixos (prefixos e sufixos).

ARTIGO

A segunda categoria gramatical, que muitos gramáticos consideram a primeira, é representada por uma única expressão: LA, denominada artigo definido, pois que é destinado a definir os nomes por ele regidos.

O artigo só possui - uma forma tanto para o gênero masculino como para o feminino, quer usado no singular, quer no plural:

La patro (lā patrō) o pai

La patrino - a mãe

La filo - o filho

La filoj - os filhos

La filino - a filha

la filinoj - as filhas

La kato - o gato

La katino - a gata

La katoj - os gatos

La katinoj - as gatas.

(continua)